

2. DOŚĆ (106) av

dość (97), **dości** [zawsze w rymie] (8), **dojść** (1); dości *KlerPow*; dość : dości *RejKup* (1 : 4), *ArtKanc* (4 : 1), *GrabowSet* (8 : 2); dojść *WitosłLut* A2.

o jasne.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Nie za mało, nie mniej niż trzeba, wystarczająco; *sat, satis Cn* [zawsze z czasownikiem lub elipsą czasownika] (18) : Przeklętych naszych ślubow Pan Bog nie miłuię (-) Iż wdzięczné łą. Zwycięstwo dość nam vkázuie. *ZawJeft* 39.

dość czego (1): Dość męki gdzie fałż zdobią A kupną wárgą prawdę iák chcą robią. *RybGęśli* C2.

dość za co (1): Próżno y gadaćie/ Co wždy nowe to nowe/ zá wiotché dość maćie. *WyprPl* B2v.

Zwroty: »dość mieć« = *poprzestawać, kontentować się; sat habere Cn* (2): *ActReg* 88; O dużę fię nie ftára/ cielńko ma ná pieczy: Dość ma/ kiedy ie kocha/ á vżywa k rzeczy. *KlonWor* 62.

»dość mieć na tym« = *poprzestawać, kontentować się; sat habere Cn* [szyk zmienny] (3): a on odpowedyal yuśchem rzekl dołzcz mam na thym czom powedyal *LibMal* 1554/188v; *PaprUp* H4v; Iełli zá grzech karzełz/ ktorymeś obrażon/ Ia/ zem dawno śmutkiem/ z počiech iełt obnażon/ Bym też nie żałował/ Inabyś miał dość ná tym/ Ześ fię mnie nákaral *GrabowSet* C3.

a. Zestawienia (7) :

»dość (u)czynić« (6) :

α. *Zadowolić, zaspokoić [czemu]* (3) : *RejKup* g2v; Obiecował nádziei wśzytkich dość vczynić/ Strzedz praw w swoiey wolności/ á nic nie odmienić. *StryjWjaz* B4; Z inśzýy drógi poftáram fie bym vczyniła Dość vmyśłowi śwému *GosłCast* 50.

β. *Wypełniać, przestrzegać* (1) :

czynić dość czemu (1): Bom ya wśwoyey czerpliwofczi Dwadzełcza Lath cziniacz dośfyczi Nawśfem Zakonowi temu Nieffolgwal [!] Czału śwému *RejKup* cc2.

γ. *Okupić winę* (2) :

Zwrot: »za grzech (a. winy) dość uczynić« (2): ktory [*Chrystus*] zá grzech dość vczynił/ ták iáko się był przewinił człowiek. *ArtKanc* D2v, D19.

»dość udziałać« = *odpokutować* (1) :

Zwrot: »za grzech dość udziałać« (1): twoy Syn powiedział/ iż śmierć wieczną zwyciężyć miał [...] zá grzech dość vdziałać. *ArtKanc* D2v.

b. *W funkcji orzecznika z elipsą łącznika jest 'wystarczy'* (3) : Dałbym wam pięć łzelągów/ dość zá nie [za stare ostrogi] prawdziwie *WyprPl* A4v.

cum inf (1): Po obiedzie idziem śpác na małą chwileczkę/ Wśzák przed wieczera dość wśtác aby godzineczkę. *PudlFr* 8.

Przysłowie: Dość tám Pána gdzie myśl łtała *RybGęśli* C3.

2. Nie mało, wiele, pod dostatkiem; *multum Vulg; abunde, affatim, large, largiter, satis superque, tantum Cn* [w tym: czego 38 r.] (45) : vprzedzili wśzitky trudności/ Ktorich dzis widziemy ijndzie dołci. *KlerPow* 9; Iuno páńśtwá dołć/ á Pállás mądrości/ Dála też iey y Venus/ doftátek piękności. *KlerWes* A2v; Ano Zeliłlawłki zwawrzinczem łtawłkim a Zwoyciechem kropką

mielczarzem pieniędzy dołzcz liczą. *LibMal* 1543/12; *RejKup* i8v; *MycPrz* I C4; Dość nią kuptzono [sprawiedliwości] Czás by przełtano. *WierKróc* B2v, B; *PaprPan* Bv; *ReszPrz* 74; *BielSen* 10, 11, 18; A Toliś dość obiecał/ Miłościwy Pánie/ Więc niewiém kiedy łkutek twym łye łłowóm złtanie *PudłFr* 11; KTo tu chce Bogu łłużyć żywąc w pobożności/ musi nędzę vzyć y zamutkow dości *ArtKanc* K, S3v; Dość przykrości ten náłz los iuz zowiąera w łobie: Zalu mową przyczyniác nie przyłtoi tobie *ZawJeft* 39, 18; *GostGosp* 4; Boże miłosierny/ źrzodło włzech lutości/ Nád łprawą rąk twoich/ włzędy łálki dości *GrabowSet* Qv, C2v, L2, N2v; Duffność łilam podporá/ duffność kotwia myśli/ Widziałem dość co żyli nią/ choć łmiercią zciłsi. *RybGęśli* B; Y znáčznego Rycerłtwá niepołednie koło Stáwi łię [...] Nád to y łtąd doyc łacnych Pánów łię gotuie *WitosłLut* A2; *CzahTr* K; Cnoty pełno w połtáwie/ po wierzchu włtydliwý/ Poyźrzy dálý/ dość zdrády/ y obłudy żywý. *GosłCast* 30.

cum inf (1): Menstruum opus, Ein werck do man ein monat mitt tzułchaffen hat. Robotá łktorá yełt zámylełyć dołzcz czynýć. *Murm* 8.

W przeciwstawieniu: »dość ... mało« (1): widzác łłz źniwá dość/ á żeńcow máło [*Messis quidem multa, operarii autem pauci Vulg Luc* 10/2; *źniwoć łście wielkie WujNT*]: wolał łch ná czás odiść *SkarŻyw* 536.

Frazy: »jest itp. dość [czego]« = *multum est Vulg; sat est Cn* [*szyk zmienny*] (6): *LibMal* 1544/86; *PaprPan* Hh4; *ActReg* 81, 161; W nim [*w morzu*] wody/ we mnie łest nádzieie dości. *GrabowSet* L; A było trawy dość ná onym mieycu [*erat autem faenum multum in loco*]. *WujNT Ioann* 6/10. *Cf* »będzie czasu dość«.

»będzie czasu dość« = *sat temporis Cn* (1): Bédzie czálu dość: drógá nie vćiecz *PudłFr* 25.

Zwrot: »mie(wa)ć dość [czego]« (8): *RejKup* d8v, z8; Chybáby łe pan Bog łáwnie dołpleić raczył/ łákoź thego wiele bywa zá niewdzięcznołciámi ludzkiemi/ ktorzy niechcá nie dbác ná łwięte upominánie łego/ łákoź o tym dość píłmá rozlicznego mamy. *RejZwierc* 126v; *MycPrz* I C4v; *PaprPan* D3v, Aa; *WyprPl* B4; łákoź łię łey zióciło/ łz co złé poznála/ Bo dość nędze/ vćilku/ ná tym łwiećie miála *SiebRozmyśl* Mv.

Wyrażenia: »dość łłopotu« [*szyk 1 : 1*] (2): łęli tyłu podawác/ á Rzymiánie po łnich/ Wnetże tám dość łłopotu było bárzo o łnich. *PaprPan* Hh4, Aa.

»wszytkiego, wszego dość« (1 : 1): A choć podczas przyćłśnie/ łecz wnet po tym dawa/ Włzego dość/ á nie rychłó ręká mu [*Bogu*] vłtawa. *GrabowSet* B2, B2.

3. Bardzo, nader (43) :

A. Z przysłówkiem (26) : *CzechRozm* 147; PErlat dość męźnie bronił co mu poruczoneo/ Swátigrodu áz zdrádu tám go łtąd zwłeczono *PaprPan* C4; Nie łie nie odchyláią od przodkow łwych łławy/ Káždy z łnich łwoię młodość dość przyłtoynie trawi *PaprPan* E3; Dość fortunnie czás długi łen kray opátrował. Nie mogli łie s łwą mocá łzyrzyć zli pogánie/ Stal závłze s łwoią łzábłá w gotowołci ná łie. *PaprPan* Ffv, E3v, K3, N3v, Q2, Q4 (17); ná pierwłzym czele/ Potkáli łię dość męźnie y czynili łmiele/ Y włzyłtek gwał ł ná łobie zbroynych zátzymáli *StryjKron* 527; *BielSen* 3; włowiech same⁸⁰ Wdę poznánskie⁸⁰ a łázłowieckiego dosc amanter wspomina *ActReg* 102, 96; á drudzy łiech gráią/ Bądź w łutnie wielołstronné/ [...] W regály różnołtróyné/ w rozmáite píłczelé/ W łztorty/ Flety/ Kornety/ y w łnłzych dość wiele *OstrEpit* A2; *KołakSzczęśl* Dv; *GosłCast* 50, 60.

W charakterystycznych połączeniach: dość długo (2), dobrze (2), fortunnie (3), hojnie (3), mężnie (9).

B. *Z przymiotnikiem (13) : MurzNT 66; O To ci zacni ludzye w ty kłięgi łpiláni/ Ktorych łpraw y dość zacnych łwiadomiłcie łami. Godni łby łoby ich były poznáne *PaprPan* B4, I2v, L3v, X, Aa2, Cc2; Nuż Mitrydátelłowá żoná/ zaż nie byłá Dość mężna/ co z łwym mężem ná woynę ieżdżiłá? *BielSjem* 8; Tákże y té iedwabné ná łciánách opóny/ Y owé dość kółtówné z kámiełmi zapóny: Włzytko to twoie włálné *PudłFr* 16; Zołtáie łam tylko dość nie zacny motłoch turecki/ y niepotężna *Azya OrzJan* 39; *CzahTr* D4; *GosłCast* 74; tedyż obaczyłá/ Ze łie Dydo niełzczelna łwá ręká zálilá. Był łám płáčż dość niemály/ byłó nárzekánié *PudłDydo* B6.*

α. *Wskazuje na silniejsze natężenie emocjonalne: aż nadto, za bardzo (4) : DOłyc iuż/ dułzo/ niełtałłłci byłó/ Dość odmian w gorłze/ dość w to co cię łżyłó/ Przemieł łię w łkálę/ y opokę twárdá/ W łwiętey pokorze/ bądż pokułom hárdá. *GrabowSet* Q2v; Day mi pokoy/ iuż mię dość mowá twa wrága. *GosłCast* 29; Vkaż/ przeból/ co dobrze: dość nas złémi zowá. *GosłCast* 44.*

W charakterystycznych połączeniach: dość mężny (5), (nie)zacny (4).

Synonimy: 1. dostatecznie; 2. dużo, wiele.

Cf **DOSYĆ**